

Прогноза "експлозивне" болести – пламенјаче на винограду

Автор(и): гл. ас. д-р Звездомир Желев, Аграрния университет в Пловдив

Дата: 07.01.2020 Брой: 1/2020

*Uzročnik plamenjače vinove loze je pozitivan primer fitopatogena čiji razvoj u velikoj meri zavisi od specifičnih klimatskih uslova i može se uspešno predvideti. Savremeni modeli predviđanja, u kombinaciji sa odgovarajućim agronomskim praksama i poznavanjem starosne otpornosti loze, mogu poslužiti za stvaranje integralne strategije suzbijanja bolesti. Koristi ovakvog pristupa mogu se ostvariti u različitim pravcima – ekologija, kontrola ostataka pesticida, ekonomska efikasnost. Tokom poslednjih sedam godina, model za plamenjaču vinove loze izazvanu vrstom *Plasmopara viticola* validiran je u Centru za integralno upravljanje biljnim bolestima (CIUBB) na Poljoprivrednom univerzitetu – Plovdiv i na privatnim gazdinstvima.*

Model predviđanja RIMpro-*Plasmopara*.

RIMpro-*Plasmopara* je novi model predviđanja za suzbijanje plamenjače vinove loze koji je razvila kompanija Biofruitadvies (Holandija). Od 2014. godine nudi se u paketu zajedno sa drugim već uspostavljenim modelima za bolesti i insekte kod jabuke i kruške. Model je dinamičan i reprodukuje celokupni razvoj bolesti tokom sezone; nije ograničen na razmatranje infektivnih događaja odvojeno i tako može odrediti njihov značaj. RIMpro-*Plasmopara* predviđa primarne i sekundarne (letnje) infekcije. Struktura i parametri njegovih podmodela detaljno opisuju važne biološke faze u razvoju gljive.

Program koristi podatke o mikroklimi, čije se praćenje započinje od februara uz pomoć vremenske stanice locirane u maksimalnoj blizini vinograda. Model takođe obrađuje informacije o klimatskim događajima koji se očekuju u narednim danima. Na ovaj način se priprema prognoza za razvoj bolesti ne samo u prošlosti već i u bliskoj budućnosti, čime se proširuje mogućnost za preventivne tretmane.

Glavni detalji modela su:

- Određivanje prve infekcije u sezoni i izdavanje upozorenja za prskanje čak i pre pojave mrlja (ponekad je početak u aprilu, a drugi put u junu)
- Pritisak infekcije i količina padavina mogu zahtevati češće prskanje i izbor pouzdanijeg proizvoda
- Slabe infekcije – nasuprot tome, mogu produžiti interval između tretmana ili ih otkazati ako postoji zaštita od prethodnih intervencija
- Trenutak infekcije određuje potrebu za proizvodom sa specifičnim načinom delovanja.

U 2019. godini, praćenje mikroklima je bilo od presudnog značaja. U Plovdivu su se prve značajne infekcije dogodile relativno kasno – početkom juna, praćene drugim produženim periodom bez rizika i infekcija srednje jačine na samom kraju meseca i početkom jula. Ove infekcije su se zapravo dogodile nakon faze "bobica veličine graška", bez suštinskog značaja prema strategiji uspostavljenoj u zemlji. Međutim, naše iskustvo je pokazalo da ih ne treba potcenjivati, jer su količina i intenzitet padavina poslednjih godina bili visoki, što eliminiše efikasnost kontaktnih proizvoda (bakar i drugi) i rezultira jakom infekcijom na najmladim listovima i slabom infekcijom na starijim. Očuvanje lisne površine loze od infekcije plamenjačom važno je do kraja sezone, jer su prezimljavanje i formiranje plodnih pupoljaka narušeni. Sistemski ili penetrirajući fungicidi su poželjniji u takvim slučajevima.

U nekim regionima severne Bugarske, poteškoće u suzbijanju plamenjače bile su značajne. Izražavale su se u ravnomerno raspoređenim jakim infekcijama od aprila do avgusta. Dodatni otežavajući faktor bio je veliki broj bujičnih kiša i nemogućnost rada u vinogradima. Uprkos svemu, useb je uspešno očuvan uz pomoć podataka iz modela i njihove pravilne agronomске interpretacije.

S obzirom na trend rastuće potražnje za organskim proizvodima i proizvodima bez pesticida, gajenje novih, tolerantnijih sorti na plamenjaču od posebnog je interesa. U CIUBB-u postoji 6 takvih nemačkih sorti koje pokazuju zanimljive parametre kvaliteta za proizvodnju vina. Naše iskustvo dokazuje da je u njihovom slučaju moguće primeniti mere za suzbijanje plamenjače samo u fenološkim fazama važnim za plod i pod uslovima visokog predviđenog rizika od infekcije. Proizvodi na bazi bakra, koji su dozvoljeni za organsku proizvodnju, daju dovoljno dobre ekonomske rezultate. Poštovanje ukupne količine korišćenih bakarnih proizvoda od velikog je pravnog i ekološkog značaja. Smanjenje upotrebe bakra u vinogradarstvu takođe je moguće kroz ciljano prskanje.

Najviši nivo stručnosti u suzbijanju bolesti vinove loze ogleda se u sposobnosti kombinovanja zaštite od nekoliko bolesti u jednom tretmanu. Sve ovo je ostvarivo kroz više informacija iz modela za pepelnicu i crnu trulež grožđa, koji su sada takođe dostupni. Podjednako su važna temeljito poznavanje sredstava za zaštitu bilja, sorti i sposobnost izvođenja preciznih tretmana u skladu sa zapreminom lisne površine, vetrom i načinom delovanja proizvoda.